

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > בלבבי-ב 007 הדרך להשגת הכרה בחוש במציאותו יתש >

בלבבי-ב 007 הדרך להשגת הכרה בחוש במציאותו יתש

ראשית העבודה - "שויתי ה' לנגדי תמיד"

עד עתה עסקנו ביסודות הדברים, על מה צורת העבודה בנויה. עתה נתחיל להרצות את הדברים בצורתם המעשית. עדיף עדיין לא ליישם את הדברים עד שתתקבל תמונה כוללת, אבל הדברים ייאמרו בצורה של עשיה.

השולחן-ערוך (חלק אורח חיים) נפתח בהלכה: "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו וכו'", והרמ"א פותח את דבריו במילים: "שויתי ה' לנגדי תמיד (תהילים טז, ח), הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלוקים".

וממה שפתח הרמ"א דוקא בענין זה של "שויתי", למדנו נקודה יסודית מאוד: בד בבד עם לימוד התורה, עם לימוד ההלכה, נדרשת מהאדם עבודה תמידית להשיג את ה"שויתי". לא "שויתי" על חשבון תורה, ולא תורה על חשבון "שויתי", אלא שני הדברים נצרכים. לימוד התורה של היהודי צריך להיעשות במהלך של "שויתי".

כי אם לא כן, יקשה מאוד על הרמ"א מדוע נקט דוקא נקודה זו בראשית דבריו. אם זוהי מעלה השייכת רק ליחידי סגולה שהגיעו למדרגות נפלאות וכו', איך אפשר לפתוח את ספר השו"ע חלק או"ח, שהוא הספר הבסיסי לכל יהודי, בנקודה של "שויתי"?

ברור הדבר, אפוא, שבא הרמ"א לומר כאן לאדם, שהמהלך של לימוד ההלכה ולימוד התורה בכלל, הוא דוקא עם הקב"ה! "שויתי ה' לנגדי תמיד" הוא מהלך צמוד להשגת התורה. התחלת העבודה צריכה להיות בנקודה הבסיסית, שהיא הכרת מציאות הבורא ית', לאחר מכן נגיע בעזרה שיי"ת לאהבה, ליראה, לדבקות וכו' וכו'.

כשם שכשאדם רוצה לשתות מים, ראשית הוא בודק שיש מים, ורק אח"כ הוא בודק אם הם חמים, קרים וכו', כי אם אין מים אי אפשר לבדוק אם מידת חומם, כך בנמשל רצה הרבש"ע שלפני שעובדים אותו ומגיעים לאהבתו ויראתו, ראשית כל צריך שתהיה באדם ההכרה הפשוטה שיש בורא לעולם!

העבודה הראשונה היא, שהאדם יגיע למדרגה שבה יחוש את הרבש"ע. לאחר מכן יזכה גם לאהבת ה', יראת ה' ודבקות בו ית'. "דבקות" פירושה שהאדם כבר דבוק בקב"ה. ישנה מציאות של הבורא ית' והיא יכולה להיות רחוקה ממנו, כדכתיב "מרחוק ה' נראה לי" (ירמיה לא, ב), ויכולה להיות במהלך של קרבה, כמו שדוד המלך אמר: "ואני קרבת אלוקים לי טוב" (תהלים עג, ח), אבל דבר ראשון צריך שתהיה הכרה שיש כזאת מציאות, ואחר שיש כזאת מציאות צריך אדם להשתדל לצמצם את המרחק בינו לבין קונו, אבל אם אין מציאות - אין למה להתקרב.

אם כן, כאשר נגשים אנו לצורה המעשית של הדברים, ראשית העבודה היא שהאדם יחוש את הקב"ה בלבו כמציאות גמורה.

איך עושים זאת?

נשתמש עם היסודות שהעמדנו עד עתה, ונראה יותר איך ליישם הלכה למעשה.

עצירה להתבוננות בנקודות פשוטות

אדם צריך לפנות לעצמו שעה שקטה להתבוננות, שעה שבה הוא פנוי מכל טרדות העולם ויכול להיות מרוכז אך ורק במחשבותיו, ואז יתחיל עם נקודה פשוטה, עם השאלות ששאל אברהם אבינו כשחיפש את בוראו: הנה אני נמצא כאן בעולם, איך הגעתי לכאן?

ואין הכוונה ששואלים זאת משום שאין יודעים את התשובה על השאלה. פשוט וברור שכולנו מאמינים בני מאמינים, אלא הכוונה לשאלה כמו זו הנשאלת בליל הסדר. הרי ההלכה היא שאם אין שם בן, תשאל האשה את בעלה, ואם אין שם אלא הוא, שואל את עצמו.

הרי לנו, שענין יצי"מ ופסח, שהוא יסוד האמונה, נלמד תמיד במהלך של שאלה ותשובה. ולא משום שאדם אינו יודע את התשובה, אלא שהעמדת הדברים כשאלה ותשובה מבררת את הדברים כדי צרכם, וכך מגיע האדם למהלך של עולם ברור עליו דברנו.

אם כן, מעמידים שאלות שכבר מראש ידועה התשובה עליהן, אבל אדם צריך להיות במצב של נפש רגועה, שהוא שואל ועונה, ולא במצב של חפזון שהשאלה והתשובה באים כאחד.

הנקודה קצת דקה ועמוקה. אדם עומד בשעת השקט ושואל את עצמו: "אני נמצא כאן?" הוא ממשש את עצמו ואומר: "כן!" "אני מציאות?" - "כן!!" "איך הגעתי לכאן? מי שם אותי כאן? האם כסא או שולחן יכולים לזוז מעצמם? האם האור נדלק לבד? האם מים זורמים לבד [אם הם לא במהלך של ירידה]?"

כך, בתחילה מברר הוא לעצמו בצורה ברורה, בצורה של בניין, ששום דבר אינו נעשה לבד. אם כן זועקת השאלה ועומדת: איך אני נמצא כאן? מי הביא אותי לכאן? ויתרה על זאת: איך בכלל ישנה מציאות כזאת שנקראת "אני"?

צריך לקחת את השאלה הזו, להיות במצב של "רוגע" דקה או שתיים, ולהתבונן ולראות שהשאלה הזו חמורה מאוד! והראיה, שהרי הרבה אנשים עדיין לא הגיעו לתשובה האמיתית. זה שאנחנו יודעים את התשובה בקבלה מאבותינו ומהכרת השכל, זהו דבר נפלא, אבל במעמקים הפנימיים של הנפש, נקודה זו עדיין אינה כה ברורה כמו שהיא נראית לנו. אנחנו יודעים את הדברים, והם נראים לנו כברורים מאוד, אבל בעמקי הלב עדיין הברירות ובהירות אינן מושלמות!

כדי שגם בלב תהיה בהירות מוחלטת של הדברים, צריכים לקחת את הנקודות הפשוטות ולהתחיל לברר אותן. לכן אנחנו מתחילים עם הדברים הפשוטים ביותר והיסודיים ביותר, שכביכול ידועים לכל אחד ואחד בשכלו ובלבו, אבל באמת בפנימיות הברירות אינה כל כך גמורה.

אם כן, אדם מעמיד את עצמו ואומר לעצמו דבר אחד ברור: שום דבר לא נעשה לבד! כשם שאם בחדר זה ישנו ארון, בהכרח שמישהו יצר את העצים והכינים לכדי בניית ארון, בהכרח שמישהו בנה את הארון, ומוכרח גם שמישהו הביאו לכאן - כך בדיוק ברור הדבר שגם אני בתור נברא נבראתי.

זוהי נקודת ה"מושכל-ראשון": המציאות שלי אינה מציאות קדומה, היא מציאות של נברא. אם יש "נפעל" שהוא "נברא", בהכרח שיש "פועל" שהוא "בורא". השאלה היא, אפוא, מיהו אותו בורא עולם?

עם שאלה זו הסתובב אברהם אבינו הרבה מאוד זמן. ואמנם לנו ודאי אין שום ספק שיש רבש"ע שהוא כל יכול, ובאמת לא כדאי להרבות במחשבות על נקודות אלו, כי נדרש לשם כך מח רחב שיש רק ליחידי סגולה, אבל עצם הנקודה שיש בורא לעולם, זאת נקודה שכל יחיד ויחיד צריך לברר לו עשרות, מאות ואלפי פעמים, לחזור עליה שוב ושוב, ולא לרוץ ולהתקדם מיד הלאה.

יקח לו אדם נקודה פשוטה זו וידבר אל עצמו: היתכן שנעשיתי לבד? וכי יעלה על הדעת שאתמול לא הייתי, והיום אני נמצא ממילא? ואם הייתי, מי שם אותי בהאי עלמא? אדם לוקח את השאלות הללו, וחוזר עליהם פעם ועוד פעם, ומדבר לעצמו ואומר: אני בטוח בזה או לא בטוח? האם יש לי צל של ספק שהכל נעשה מאליו?

כך צריך אדם להאריך לדבר עם עצמו יום, יומיים, במשך כמה חודשים לפחות, עד שיגיע להכרת הנקודה הפשוטה בתכלית: ברור לי בעומק הלב באמת שיש רבוננו של עולם! אם יש כאן נברא בהכרח שיש כאן בורא!

כלומר, ראשית כל צריכים אנו להגיע להכרת השכל במציאות הבורא ית'. ודאי שכל אחד יודע זאת, אבל צריך להבהיר את הדברים שיהיו ברורים באופן מוחלט, ואח"כ להשיבם לעומק הלב.

התבוננות תמידית בלי היסח הדעת

על אותה נקודה שעובדים עליה, כגון נקודה זו שיש בורא לעולם, צריכים לחשוב כל היום, ואחת לחצי שעה יעצור למספר שניות ויאמר לעצמו: "אני נברא ויש כאן משהו שברא אותי, אני נברא ויש כאן משהו שברא אותי". לא יותר מזה.

כך, לאורך כל היום, מידי פעם הוא עוצר את עצמו לרגע קט ואומר לעצמו: "אני נברא ויש כאן בורא לעולם שברא אותי", באופן שלאורך כל היום המחשבה הזו היא נקודת האחדות שמאחדת את כל היום, ומוחו יתרגל לאט לאט לחשוב בדבר ולהרגיש אותו. כך מתחילים לבסס את הדברים. אמנם בהדרגה ובאיטיות, אך בצורה יסודית מאוד וברורה מאוד.

כלומר, מלבד הנקודה הראשונה שאדם בירר לעצמו בזמן שהוא מייחד לעצמו זמן להתבוננות בדברים, המטרה היא שהמח יהיה עסוק תדיר במחשבה בזו. שלא תהיה ידיעה סתמית בעלמא שאדם יודע ממנה ודי, אלא שתהיה אצלו כדיעה חיה וברורה.

ישנן שתי מדרגות עד כמה דבר חי אצל אדם: ישנו מצב שכשמעוררים את האדם אל הדבר הוא מתחיל לחיות אותו, אבל לאורך כל הזמן הוא בבחינה של ישן כלפיו, וישנו מצב של אדם ער, חי! לאורך כל היום הוא מתהלך עם אותה מחשבה שהוא רוצה להשיג ולקנות אותה.

בעצם, זהו כלל יסודי בדרכי העבודה: כל דבר שאדם רוצה להפנים אותו, לייסד אותו ולבנות אותו בפנימיותו, אם הוא חושב עליו שעה אחת ברציפות ולאחר מכן במשך יממה שלימה אין זכר לשעה זו - זוהי בחינה של 'מקוטעין' שאינה נעשית קניינו של האדם.

דרך קנין כל נקודה בעבודת השי"ת היא, לעורר את עצמו לאותה נקודה במשך כל היום שוב ושוב, עם הפסקות מאוד קצרות בין התעוררות להתעוררות. הוא ייסד וקבע לעצמו נקודה כלשהי להתבונן בה במשך היום, ועם אותה נקודה הוא מתהלך לאורך כל היום, עם ברירות גמורה.

אם לא נוהגים כך, הרי ידוע משלו של מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, שהמניח קומקום על האש דקה אחת ומוריד אותו, דקה נוספת ושוב מוריד - המים שבתוכו לעולם לא יגיעו לכדי רתיחה!

איננו מדברים בענין של רתיחה והתלהבות, אלא בענין של הכרה. אם אדם רוצה שתהיה לו בחינה של דעת, כלומר לא רק "חכמה" שעניינה ידיעת הדברים, ולא רק "בינה" שעניינה הבנת הדברים, אלא "דעת" - התקשרות לנקודה שהוא יודע, שתהיה בחינת חיים אצלו, בחינת "ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים" (משלי כד, ד) - הוא חייב שלאורך כל היום לא תעבור עליו אפילו חצי שעה שבה הוא משיח דעת מהנקודה האמיתית שהוא רוצה לקנות!

ודאי שבתחילת הדרך שולטת השכחה, וישנן גם הרבה נפילות, אבל מי שנבהל מנפילה, עדיין לא הכיר כלל את העבודה. הכלל "שבע יפול צדיק וקם" (משלי כד, טז) הוא מהמושכלות הראשונות של כל אחד שחי את העולם הפנימי. אפילו אם שכח אדם את הענין חצי יום, הוא אינו נבהל. הוא חוזר לנקודה הפשוטה הראשונה, עושה לה

מזכירים חיצוניים שיעורוהו ויזכירו לו את הדבר, אבל לעולם לא ירפה, וימשיך לעבוד על הנקודה הפשוטה. אחת לחצי שעה הוא מעורר את עצמו: יש רבנו של עולם! אני נברא! אם אני נברא בהכרח שיש בורא וכו'.

כמובן, שיישום הדברים הינו הרבה יותר ארוך מן הדיבורים שלנו כאן. כמו שכשבא אדם לקבל את הדירה, נותנים לו את המפתח לדירה [כמבואר בגמרא שמסירת המפתחות מהוה קנין חזקה], וכעת עליו להכנס לדירה ולהתיישב בה. כמה זמן נתנו לו את המפתח? רגע אחד! כמה זמן לוקח להתהלך לאורך הדירה, לבדוק אותה, לראות מה נצרך בה וליישב אותה? - הרבה זמן!

הדיבורים הם בבחינת המפתח, והאדם צריך לקחת את הדיבור הזה, ולבדוק בכל חדר וחדר, איך להכניסו לשם. "ובדעת חדרים ימלאו".

התקדמות באיטיות, לא בפזיזות

בצורת הדברים הנאמרים כאן יש חסרון, וצריך לדעת אותו מראש. קצב אמירת הדברים מהיר ביותר, והשומעים צריכים לשמוע את התמונה הכוללת של הדברים, אבל היישום בפועל של הדברים הוא הרבה יותר ארוך, ולכן בו בזמן שעובדים על נקודה מסוימת, מן הראוי שכל אחד יקח את הדברים, ויחזור וישמע אותם פעם אחר פעם, כל אחד כפי כוחו. זאת כדי להחיות לעצמו את הנקודה ולבררה עוד ועוד.

אם רוצים לרוץ מהר ולהתקדם בענין המעשי בצורה מהירה, הרי זה בבחינת בנין פורח באויר שאין לו קיום. כשבונים נקודה, והנקודה מיוסדת ובריאה, ממילא כל מה שנבנה על גבה יהיה טוב וחזק. אבל אם התגובה על הדברים היא: "נו, אני יודע שיש רבנו של עולם, ואני יודע שאני נברא, וכי על דברים אלו אעבוד שלשה שבועות? חבל על הזמן, ברצוני להתקדם הלאה! חשבתי שאבוא ויציעו לי עצות לקרבת ה', עצות כיצד ניתן לזכות לדבקות במהירות!..." - זוהי סגולה בדוקה לכשלון!

עלינו לדעת, שכשם שיש חפזון בקדושה וזריזות בנשמה, כן ישנה מהירות ופזיזות של הסט"א. הוא משמיט מהאדם את הסבלנות, ונוטל ממנו את ההבנה הפשוטה שכשם שכשזורעים זרע באדמה, עלול לקחת אפילו חצי שנה עד שצומח משהו, ואם מדובר בעץ - הרי שלש שנים דינו כערלה לא יאכל, בשנה הרביעית הריהו נטע רבעי, ורק אחרי כן ניתן יהיה להנות ממנו בשלמות! כלומר, אדם משקיע בעץ עוד יום ועוד יום, שבוע, ועוד שבוע, חודש ועוד חודש, שלש שנים תמימות ועדיין אינו יכול להנות אפילו מפרי אחד!

אך לאמיתו של דבר זוהי הצורה האמיתית של בנין, זריעה וצמיחה. התולדה מכל דבר אינה מיידית. התהליך עשוי לקחת שלש שנים מזמן השתילה עד שיוצאים פירות, אבל אחרי השנה הרביעית יוצאים פירות ראויים, פירות טובים ומבושלים שאדם יכול להזין את עצמו מהם בצורה ראויה.

בבריאת העולם הקב"ה ברא את העולם בששה ימים, והאדם היה צריך להכנס מיד לסעודה. ואומרים חז"ל, שאילו לא חטא היה מגיע מיד לשבת, ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים. טבע זה עדיין נשאר טמון בנפש האדם. כל אחד ואחד מאיתנו חש את הנקודה הפנימית שניתן תוך זמן קצר "להגיע לעולם שכולו טוב", ואכן נקודה זו טמונה בכח במעמקי נפש האדם, אבל בחיצוניות, כיון שבעוונותינו הרבים נמצאים אנו לאחר החטא ולא לפניו, א"כ מה שהיה צריך להיות ששה ימים ומיד שבת, הפך לששת אלפי שנים, שרק בסיומן, באלף השביעי, נגיע בעז"ה לעולם שכולו טוב.

"כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור" (תהלים צ, ד) - ממהלך של רגעים הנדרשים כדי להכנס לעולם שכולו טוב, יצא האדם למהלך של "בבוקר זרע את זרעך" (קהלת יא, ו), ואמרו חז"ל שאדם צריך להיות תמיד במהלך של "זריעה", אבל הקצירה - לא ידוע בדיוק מתי תהיה.

אצל אדם הראשון, אם היה עומד כמה שעות קודם החטא, ונזהר ושומר את עצמו - היה מגיע למהלך של בנין, למהלך שכולו שבת ומנוחה לחיי עולמים. ברגע שהיתה נקודה של חטא, הכל השתנה, וכיום המהלך הוא שצריך זמן וסבלנות.

אם כן, סיכומם של דברים הוא, שעלינו להיות יסודיים באמת במה שעושים: א. ע"י מחשבה והרהור בדברים לא רק מלילה ללילה ומבוקר לבוקר, אלא לאורך כל היום כולו, ב. ששלבי ההתקדמות יהיו איטיים ולא מהירים.

הקב"ה יעזור לכל אחד ואחד, שיזכה לבנות בנין אמיתי ולהיות דבוק בבוראו באמת.

- [בלבבי משכן אבנה - ח"ב] 1]

Source: <https://bilvavi.net/shiur> בלבבי-ב-007-הדרך להשגת הכרה בחושבמציאותיות/ש

Links

[1] <https://bilvavi.net/bilvavi.beis>